

# Spis treści

<i>Wprowadzenie</i> .....	5
---------------------------	---

## Część pierwsza

### Teoretyczne podstawy badań

<b>Rozdział 1. Filozoficzne i prawne interpretacje pojęcia „wolność”</b> .....	13
1.1. Filozoficzne rozumienie wolności .....	13
1.1.1. Wolność w ujęciu filozofii starożytnej .....	14
1.1.2. Filozofia średniowieczna wobec wolności .....	20
1.1.3. Pojęcie wolności w filozofii nowożytnej .....	22
1.1.4. Rozumienie wolności w filozofii XIX i XX w. ....	35
1.1.5. Wolność w społecznej nauce Kościoła Katolickiego .....	43
1.2. Prawne rozumienie wolności .....	48
1.2.1. Związek wolności i prawa stanowionego w koncepcjach filozoficznych .....	48
1.2.2. Różnice terminologiczne między pojmowaniem „prawa”, „wolności” i „obowiązku” .....	60
1.2.3. Konstytucyjne wolności i prawa jednostki .....	62
<b>Rozdział 2. Społeczne konteksty wolności</b> .....	72
2.1. Znaczenie wolności w kontekście edukacyjnym .....	74
2.2. Teoretyczne konotacje pojęcia „wolność” .....	75
2.2.1. Poczucie wolności .....	75
2.2.2. Ograniczenia wolności .....	78
2.2.3. Odpowiedzialność .....	80
2.2.4. Tolerancja .....	84
2.2.5. Autokreacja i samorealizacja .....	90

2.3. Interpretacje wolności w środowisku rodzinnym .....	91
2.4. Wolność w relacjach rówieśniczych .....	101
2.5. Problematyka wolności w środowisku szkolnym .....	109
2.6. Wolność a prawo w aspekcie edukacyjnym .....	112
2.7. Wolność a media .....	116
2.7.1. Problematyka wolności nadawców .....	116
2.7.2. Wybrane zagadnienia wolności odbiorców .....	121

## **Część druga**

### **Analiza wyników badań własnych**

<b>Rozdział 1. Założenia metodologiczne badań własnych .....</b>	<b>127</b>
1.1. Cele i przedmiot badań .....	127
1.2. Problemy i hipotezy badawcze .....	128
1.3. Zmienne i wskaźniki .....	137
1.4. Metoda, techniki i narzędzia badawcze .....	142
1.5. Dobór próby badawczej, teren i organizacja badań .....	144
<b>Rozdział 2. Charakterystyka demograficzno-społeczna     badanej populacji .....</b>	<b>146</b>
2.1. Wybrane elementy struktury demograficzno-społecznej badanych .....	146
2.2. Badani i ich relacje emocjonalne z rodzicami .....	153
2.3. Znaczenie poszczególnych wartości dla badanych .....	155
2.4. Wyniki uzyskiwane przez badanych na świadectwie szkolnym ..	157
<b>Rozdział 3. Definiowanie przez badanych pojęć: wolność,     odpowiedzialność, tolerancja i ich wzajemnych     relacji .....</b>	<b>160</b>
3.1. Definiowanie przez badanych pojęcia „wolność” .....	161
3.2. Ograniczenia wolności w ujęciu respondentów .....	177
3.3. Definiowanie przez badanych pojęcia „odpowiedzialność” .....	186
3.4. Wolność a odpowiedzialność w poglądach ankietowanych uczniów .....	190
3.5. Definiowanie przez badanych pojęcia „tolerancja” .....	193
3.6. Wolność a tolerancja z perspektywy respondentów .....	194

<b>Rozdział 4. Badani wobec wolności w wybranych kontekstach społecznych</b>	198
4.1. Doświadczenie przez badanych wolności w rodzinie	199
4.2. Badani wobec wolności w środowisku rówieśniczym	225
4.3. Poczucie wolności badanych w szkole	253
4.4. Wolność w sferze prawnej – interpretacja na podstawie opinii badanych	264
<b>Rozdział 5. Młodzieżowe interpretacje odpowiedzialności i tolerancji</b>	272
5.1. Odpowiedzialność badanych – samoocena i interpretacje	272
5.2. Interpretacje tolerancji w ujęciu respondentów	284
<b>Rozdział 6. Suplement. Dynamika interpretacji wolności w wypowiedziach uczniów – uczestników wywiadu</b>	292
6.1. Uwagi wprowadzające	292
6.2. Między partnerstwem a posłuszeństwem, czyli rzecz o wolności w środowisku rodzinnym	293
6.3. Wolny wybór, czy świadome ograniczenie? – małżeństwo w opiniach badanych	296
6.4. Bezmiar wolności wśród rówieśników w wypowiedziach uczniów	298
6.5. Kontestacja uczniowskiej wolności w perspektywie badanych	300
6.6. Badani o prawie do wolności	302
6.7. Odpowiedzialność i tolerancja – kilka uwag interpretacyjnych uczestników wywiadu	303
<b>Zakończenie i wnioski</b>	305
<b>Bibliografia</b>	313